



แนวทาง การป้องกันการทุจริต ประจำปีงบประมาณ 2569

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์



แนวทางการป้องกันการทุจริต

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้เป็นคนดี โดยเฉพาะการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนส่วนใหญ่ในสังคมเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ขออัญเชิญพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ

“ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่ยังเจริญ และความปึกแผ่นแก่สังคม เป็นบ่อเกิดแห่งความกลมเกลียว ความซื่อสัตย์ที่ว่านี้ หมายถึง ความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงานต่อตนเอง และต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอาใจเอารัดเอาเปรียบ สำหรับท่านที่ใช้วิชากฎหมายย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมายเพื่อประโยชน์ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า “สุจริต คือเกราะบังสารทพ้อง”

พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๖

คำนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบหรือการทุจริตคอร์รัปชัน ถือได้ว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาต่างต้องเผชิญปัญหาจากคอร์รัปชัน และได้กลายมาเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับ ประเทศไทยจึงมีการกำหนดนโยบายในการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชันและการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment – ITA) ที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีระบบป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนที่มีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานภาครัฐ ต้องเร่งสร้างองค์ความรู้ให้บุคลากรมีความพร้อมโดยเฉพาะในเรื่องการปลูกฝัง องค์ความรู้ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างกลไกในการป้องกันการทุจริต สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑ อุบลราชธานี (สศท.๑๑) จึงได้มีการจัดทำแนวทางป้องกันการทุจริต เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการป้องกันการทุจริต ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสังกัด สศท.๑๑ เครือข่ายต่างๆ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับฯ ที่กำหนด เพื่อป้องกันการทุจริต และมีให้เกิดปัญหาลดลงในองค์กร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑ อุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางการป้องกันการทุจริตจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ สามารถนำไปใช้ในการบริหาร จัดการองค์กรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ต่อไป

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มกราคม ๒๕๖๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความหมายของการทุจริต (คอร์รัปชัน)	๑
๑.๒ รูปแบบของการทุจริตภาครัฐในสังคมไทย	๒
๑.๓ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต	๓
๑.๔ สาเหตุของการทุจริต	๔
๑.๕ แนวทางการป้องกันการทุจริตของภาครัฐ	๖
๑.๖ แนวทางการป้องกันการทุจริต ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑	๘
ส่วนที่ ๒ แผนการป้องกันการทุจริต	
๒.๑ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน	๑๐
๒.๒ เป้าหมาย	๑๐
๒.๓ กลยุทธ์การป้องกันการทุจริต	๑๐
๒.๔ แผนการปฏิบัติการป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙)	๑๒
ส่วนที่ ๓ การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล	
๓.๑ การขับเคลื่อน	๑๕
๓.๒ รายงานผลการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙)	๑๖

ส่วนที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความหมายของการทุจริต (คอร์รัปชัน)

การทุจริต หรือในภาษาอังกฤษ คอร์รัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์ มาจากภาษาละตินว่า Corruption เป็นคำที่รู้จักกันดีแต่การให้ความหมาย หรือนิยามขอบข่ายของคำนี้มีหลากหลายแตกต่างกันไป ขึ้นกับวัตถุประสงค์ ของการใช้งานและพื้นฐานทางด้านสังคม ตลอดจนศีลธรรมทางการเมือง หรือเศรษฐศาสตร์ ความหมายของคำว่า การทุจริต หรือที่คนไทยชอบกล่าว ร่วมกันว่า การทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) มีการให้ความหมายไว้มากมาย หลายความหมายดังนี้

(๑) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ และพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้ความหมายเช่นเดียวกันว่า “ประพฤติชั่ว คดโกง ไม่ซื่อตรง”

(๒) ประมวลกฎหมายอาญาให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๑(๑) “โดยทุจริต” หมายความว่า “เพื่อแสวงหา ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้ “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในพฤติการณ์ ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งเหื่อนหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจ ในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้ โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ส่วนคำใน ภาษาอังกฤษที่มีความหมาย ตรงกับคำว่า “ทุจริต” คือคำว่า “คอร์รัปชัน” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมาย กว้างมาก หมายถึง “การกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการกระทำที่ชั่วช้าและฉ้อโกงโดยเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย รวมทั้งการกระทำ ที่ขัดต่อตำแหน่งหน้าที่ และสิทธิของผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งประชาชนไว้วางใจกระทำต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

(๔) พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๕๑ ให้คำนิยามไว้ในมาตรา ๓ ว่า

“**ทุจริตในภาครัฐ**” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติดมิชอบในภาครัฐ

“**ทุจริตต่อหน้าที่**” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใด ในตำแหน่งหรือปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือ หน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมาย อาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“**ประพฤติดมิชอบ**” หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมาย จะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษาหรือการใช้เงินหรือทรัพย์สิน ของแผ่นดิน

องค์กรระหว่างประเทศด้านความโปร่งใส (Transparency International: TI) ได้ให้ความหมาย ของการทุจริตไว้ว่าเป็นการใช้อำนาจที่ได้รับการ ไว้วางใจในทางที่ผิด โดยแทนที่จะใช้อำนาจนี้ เพื่อประโยชน์ ส่วนรวม กลับเอาอำนาจดังกล่าวมาใช้ในการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคล ซึ่งสถานการณ์ นี้อาจเกิดได้ทั้งภาครัฐ และเอกชน ซึ่งองค์กรด้านความโปร่งใสระบุถึงกรณีต่าง ๆ ของการทุจริตไว้ ดังนี้

การทุจริตขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงในการบิดเบือนนโยบายหรือใช้อำนาจในทางที่ไม่สมควร เพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรของชาติ

การทุจริตขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ระดับกลางและล่างต่อประชาชนทั่วไปโดยเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ เพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ ต่างๆ ทั้งในรูปแบบของทรัพย์สิน สิ่งของ หรือสิ่งตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม

การยักยอก (Embezzlement) เป็นการนำเอาทรัพย์สินหรือสิ่งของ ที่เป็นทางราชการหรือหน่วยงานมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับงาน

การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือการเล่น พรรคเล่นพวก เพื่อเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องได้เข้ามามีอำนาจหรือเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสม รวมทั้งการเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) ที่เป็นการเอื้อประโยชน์หรืออำนาจหน้าที่แก่พวกพ้องคนใกล้ชิด

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) เป็นการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม ซึ่งเป็นการกระทำโดยใช้อำนาจที่ได้รับ มอบหมายให้เกิดประโยชน์ที่เชื่อได้ว่าเป็นส่วนรวมแต่ตนเองหรือพวกพ้องก็ได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมต่อการกระทำนั้นด้วย

เห็นได้ว่าการให้ความหมายของพฤติกรรมการทุจริตนั้นมีความหมายที่หลากหลาย ทั้งในแนวกว้างและแนวแคบ ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย โดยภาพรวมของการทุจริต เป็นการใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมาย มากระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เอื้อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง ให้ได้รับการตอบแทนทั้งที่เป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด การกระทำความดังกล่าวอาจขัดต่อกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์หรือศีลธรรมเพื่อประโยชน์ อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ตนเองหรือพวกพ้อง รวมทั้งการละเว้นไม่กระทำเพื่อ เอื้อประโยชน์ให้กับตนเองหรือบุคคลอื่น

นอกจากคำว่า **ทุจริตคอร์รัปชัน** แล้ว เรายังคุ้นเคยกับคำว่า “**ฉ้อราษฎร์ บัณฑิตหลวง**” และใช้แทนคำว่าทุจริตคอร์รัปชัน แต่นักวิชาการจำนวนหนึ่ง เห็นว่าคำนี้ มีความหมายที่แคบกว่าการทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากคำว่า **ฉ้อราษฎร์บัณฑิตหลวง** นั้น สามารถแยกออกเป็น ๒ พฤติกรรม คือ

ฉ้อราษฎร์ หมายถึง การฉ้อโกงสิ่งที่เคยเป็น หรือควรจะเป็นของราษฎรมาเป็นของ ส่วนตนหรือพวกพ้อง

บัณฑิตหลวง หมายถึง การเบียดบังเอาสิ่งที่เป็น ของหลวงหรือของรัฐมาเป็นของตนเอง ซึ่งความหมายนี้ค่อนข้างแคบ และจำกัดกว่าคำว่า ทุจริต

๑.๒ รูปแบบของการทุจริตภาครัฐในสังคมไทย

สำหรับการทุจริตภาครัฐในสังคมไทยมีรูปแบบที่หลากหลาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ได้สรุปรูปแบบของการทุจริตภาครัฐในสังคมไทยไว้ดังนี้

๑) การทุจริตเชิงนโยบาย เป็นรูปแบบใหม่ของการทุจริตที่แยบยล โดยอาศัยรูปแบบของกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี หรือมติของคณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม

๒) การทุจริตในการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นลักษณะการใช้อำนาจ และหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์ ให้แก่ตน หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

๓) การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง จะพบได้ทั้งในรูปแบบของการฮั้ว ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียดหรือสเปคของงาน กำหนดเงื่อนไข คำนวณราคากลาง ออกประกาศประกวดราคา การรับ และเปิดซอง การประกาศผล การอนุมัติการทำสัญญา ทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างล้วนมีช่องโหว่ ให้มีการทุจริตกันได้อย่างง่าย ๆ

๔) การทุจริตในการให้สัมปทาน เป็นลักษณะการแสวงหาหรือเอื้อประโยชน์โดยมิชอบจากโครงการ หรือกิจการของรัฐ ซึ่งรัฐได้อนุญาตหรือมอบให้ เอกชนดำเนินการแทนให้ในลักษณะสัมปทานผูกขาดในกิจการใด กิจการหนึ่ง

๕) การทุจริตที่เกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น ระบบการควบคุมที่ไม่มี ประสิทธิภาพ หรือมีระบบการควบคุมที่ไม่เพียงพอ รวมถึงไม่มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อีกทั้งองค์กรมีการกระจายการปฏิบัติงานไปตามพื้นที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้การกำกับดูแลควบคุม การปฏิบัติงานไม่ทั่วถึงทำให้เปิดโอกาสในการกระทำผิดได้อย่างง่าย

๖) การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ มีลักษณะเป็นการพยายามดำเนินการให้ได้บุคคล ซึ่งมีสายสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในอันที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้องค์กรเหล่านี้มีความอ่อนแอ ไม่สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) การมีผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นการทุจริตที่บุคคลในฐานะข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้ตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ ให้กับตนเองหรือพวกพ้องที่ส่งผลกระทบที่เสียหาย ต่อประโยชน์สาธารณะ

๘) การทุจริตโดยการปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังข้อมูลและให้การเท็จ

๙) การทุจริตโดยการใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่างๆ โดยอาศัยการใช้ดุลยพินิจ ตีความอย่างมีอคติและลำเอียงเพื่อประโยชน์หรือโทษแก่ผู้อื่น

๑๐) การทุจริตโดยการใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร และการฉ้อฉล

๑๑) การทุจริตโดยไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้ระบบพรรคพวกแทน เช่น การจัดฮั้วประมูล

๑๒) การทุจริตโดยการให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับ และการให้สิ่งล่อใจ การทุจริตโดยการ ยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขวัญ มูลค่าสูงกว่าที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด

๑.๓ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

สำหรับการทุจริตหรือคอร์รัปชันนั้นนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์กล่าวว่าการทุจริตนั้น เกิดขึ้นจากการร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์ และเกี่ยวเนื่องอยู่กับทฤษฎีหลัก ๓ ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีอุปถัมภ์ ทฤษฎี เกี่ยวกับการต้องการ และทฤษฎีการทุจริต

๑) ทฤษฎีอุปถัมภ์ จากโครงสร้างของสังคมมีความสัมพันธ์ในลักษณะการพึ่งพาอาศัย ในความ เท่าเทียมกัน โดยที่ต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ต่างตอบแทน ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีองค์ประกอบของความเป็นมิตร รวมอยู่ด้วย แต่เป็นมิตรภาพที่ขาดดุลยภาพ คือ อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไป และเป็นระบบ ซึ่งมีการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดพวกพ้องในองค์กรทำให้ง่ายต่อการเกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และยากต่อการตรวจสอบ

๒) ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ทฤษฎีเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นการเน้นย้ำความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด

- ๑) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด หรือความต้องการประจักษ์ตน
- ๒) ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับ
- ๓) ความต้องการในสังคม ความรักและความเป็นเจ้าของ
- ๔) ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง
- ๕) ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ

๓) ทฤษฎีการทุจริต ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัย ๓ ประการ คือ ความไม่ซื่อสัตย์ โอกาสที่เอื้ออำนวย และสิ่งที่เร้าหรือปัจจัยเร้า หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็ไม่สามารถเกิดเป็นทฤษฎีนี้ได้

๓.๑) ความไม่ซื่อสัตย์ เมื่อมนุษย์ยังมีความต้องการ ความโลภ แม้ถูกสะกดด้วยจริยธรรม คุณธรรม และบทลงโทษทางกฎหมายก็ตาม ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ มีส่วนผลักดันให้บุคคลตัดสินใจกระทำความผิด เพื่อให้ตนเองอยู่รอด เมื่อมีโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ง่ายแล้ว ทศนะในการกระทำความผิดก็จะคิดว่าไม่เป็นสิ่งร้ายแรง ดังนั้น ความไม่ซื่อสัตย์ จึงเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการก่อให้บุคคลทุจริต เพื่อต้องการสิ่งตอบแทน หรือผลประโยชน์ เช่น ทรัพย์สิน ชื่อเสียง เป็นต้น

๓.๒) โอกาส ผู้กระทำความผิดพยายามที่จะหาโอกาสที่เอื้ออำนวย ต่อการทุจริต โอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการทุจริตย่อมกระตุ้นให้เกิดการทุจริตได้ง่ายขึ้นกว่าโอกาสที่ไม่เปิดช่อง นโยบายของฝ่ายบริหารจัดการที่ไม่มีระบบเพียงพอ ย่อต่อการรับคนไม่ซื่อสัตย์เข้ามาทำงาน ดังนั้นการควบคุมด้วยกลไกภายใน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการลดโอกาสของบุคคลในการกระทำความผิด

๓.๓) การจูงใจ เป็นองค์ประกอบข้อสุดท้ายที่มีความสำคัญ เนื่องจากการทำความเข้าใจถึงมูลเหตุจูงใจให้บุคคลตัดสินใจกระทำการทุจริต จะนำไปสู่การหามาตรการในการป้องกันการทุจริตด้วยประเภทของการจูงใจให้บุคคลกระทำการทุจริต สามารถจำแนกได้ ดังนี้

- ๑) มีความทะเยอทะยานอย่างไม่มีที่สิ้นสุด
- ๒) บรรณาจะยกระดับตนเองให้ทัดเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม
- ๓) ปัญหาทางการเงิน
- ๔) การกระทำเพื่ออยากเด่น
- ๕) ความต้องการที่จะแก้แค้นซึ่งอาจมาจากผู้บังคับบัญชา
- ๖) ทำเพื่ออุดมคติของตนเอง

๑.๔ สาเหตุของการทุจริต

สาเหตุของการทุจริต สามารถจำแนกได้เป็น ๔ กลุ่มหลัก คือ กลุ่มที่เกิดจากพฤติกรรมความโลภ กลุ่มที่เกิดจากการมีโอกาสหรือการที่ระบบการทำงานมีช่องว่าง กลุ่มที่เกิดจากการขาดจริยธรรม และกลุ่มที่เกิดจากแรงจูงใจและความคุ้มค่าในการเสี่ยง ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ เกิดจากพฤติกรรมความโลภ

พฤติกรรมความโลภเป็นสาเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล ที่มาจากความโลภ ความไม่พอเพียง โดยเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ขาดหลักยึดด้านคุณธรรม จนกลายเป็นคนที่เห็นแก่ได้ มีความอยากและความไม่รู้จักพอ การขาดปทัสถาน (Norm) ของความเป็นบุคคลสาธารณะ (Public Persons) ที่ต้องยึดหลักความเป็นกลาง และความเป็นธรรมเป็นที่ตั้ง ซึ่งเป็นอุดมการณ์ของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่รัฐสมัยใหม่

กลุ่มที่ ๒ เกิดจากการมีโอกาหรือการที่ระบบการทำงานมีช่องว่าง

การเกิดจากการมีโอกาหรือการที่ระบบการทำงานมีช่องว่าง เป็นสาเหตุที่มาจากระบบการทำงาน มีช่องว่างให้ทุจริต หรือการที่ขาดระบบ การควบคุม ตรวจสอบที่ไม่รัดกุม โดยสรุปสาเหตุ ได้แก่

- ๑) การขาดความรู้ความเข้าใจผิด หรือถูกใช้ให้กระทำ
- ๒) ความเคยชินของเจ้าหน้าที่ ที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา”
- ๓) การถูกบังคับให้รับตามบรรทัดฐานของกลุ่ม (ตามน้ำ)
- ๔) การอาศัยช่องว่างของระเบียบและกฎหมาย
- ๕) ไม่ปฏิบัติตามกฎและระเบียบ
- ๖) การทุจริตตามระบบ (Systemic) ด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการจัดซื้อจัดจ้าง
- ๗) เกิดจากการใช้อำนาจ บารมี อิทธิพล หรือตำแหน่งหน้าที่ราชการที่มีอำนาจในการวินิจฉัย
- ๘) โครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองที่อ่อนแอ
- ๙) โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีการผูกขาดของกลุ่มทุนขนาดใหญ่
- ๑๐) โครงสร้างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นแบบอุปถัมภ์ค่านิยมยกย่อง

คนมีฐานะร่ำรวย

- ๑๑) โครงสร้างทางการเมืองที่ต้องอาศัยเงินเป็นก้อนใหญ่ การจ่ายเงินเพื่อซื้อเสียง ทำงาน

ทางการเมือง

๑๒) กระแสทุนทางการเมือง อาทิ โครงการเมกะโปรเจกต์ ถือเป็นการคอร์รัปชันเชิงบูรณาการ ที่ต้องใช้ทุนในการบริหารจัดการ จัดจ้างที่ปรึกษา วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีคนรอบรู้ในเรื่องเหล่านี้ อยู่เพียงวงจำกัด ทำให้การทุจริตประพฤติมิชอบเป็นไปได้ง่าย

- ๑๓) ความไม่เข้มแข็งขององค์กรตรวจสอบปราบปรามของรัฐ

๑๔) เกิดจากการเปิดเสรีการค้าและการลงทุนที่มีการแข่งขัน แย่งจ่ายส่วยหรือสินบน เพื่อให้ได้รับอนุมัติให้นำเข้า หรือได้มาซึ่งใบอนุญาต ต่อการได้รับสิทธิต่อโครงการต่าง ๆ

- ๑๕) กฎหมายขาดความสมบูรณ์ในการดำเนินงาน

๑๖) การบังคับใช้กฎหมายไทยยังไม่เคร่งครัด และมีช่องโหว่ทำให้ขาดความเชื่อมั่นต่อการ เข้าร้องเรียนและฟ้องร้อง

กลุ่มที่ ๓ เกิดจากการขาดจริยธรรม

การเกิดจากการขาดจริยธรรมเป็นสาเหตุที่มาจากขาดจริยธรรมส่วนบุคคล รวมถึงประมวล จริยธรรมขององค์กรไม่ได้มีการบังคับใช้ให้เกิดผล โดยสรุปสาเหตุได้จากการขาดคุณธรรม จริยธรรม และ ขาดเจตจำนงที่แน่วแน่ ของฝ่ายการเมืองในการแก้ไขปัญหา และภาคการเมืองขาดความมั่นคงและต่อเนื่อง

กลุ่มที่ ๔ เกิดจากแรงจูงใจและความคุ้มค่าในการเสี่ยง

แรงจูงใจและความคุ้มค่าในการเสี่ยงเป็นสาเหตุที่เกิดจากแรงจูงใจให้ทุจริตและความคุ้มค่าในการเสี่ยง เพราะทุจริตแล้วได้รับผลประโยชน์มากเมื่อเทียบกับความเสี่ยง รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายปราบปราม หรือการลงโทษทางสังคมขาดประสิทธิภาพ โดยสรุปสาเหตุหลักๆ ได้ดังนี้

๑) การขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและเข้มแข็ง ขาดความหลากหลายในการตรวจสอบ จากภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะ ภาคประชาชน รวมทั้งการทำลายระบบตรวจสอบอำนาจรัฐ

- ๒) ขาดการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ

๓) ประชาชนส่วนใหญ่มักจะเบื่อหน่าย วางเฉย ไม่มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ทุจริตมีแรงจูงใจและรู้เห็นว่าผลตอบแทนที่จะได้รับเมื่อเทียบกับความเสี่ยงนั้นคุ้มค่า จึงแสวงหาและพัฒนาแนวทางการทุจริตที่มีรูปแบบแปลกใหม่

๔) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านกฎหมาย และขั้นตอนการอำนวยความสะดวก รวมถึงความล่าช้าในการให้บริการและขาดความโปร่งใสของกระบวนการ ทำให้ประชาชนรู้สึกเบื่อหน่าย และขาดความศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม

๕) ประชาชนขาดแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม

๑.๕ แนวทางการป้องกันการทุจริตของภาครัฐ

ในภาครัฐมีส่วนราชการจำนวนมาก ซึ่งแต่ละส่วนราชการมีภารกิจที่หลากหลายและแตกต่างกัน รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดมากมาย โดยอำนาจหน้าที่นั้นจะมอบให้ข้าราชการในส่วนราชการนั้นเป็นผู้มีอำนาจ บางครั้งอาจจะต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ผูกขาดอำนาจ ซึ่งทำให้ข้าราชการในส่วนราชการนั้นๆ เล็งเห็นช่องทางที่สามารถเรียกรับเงิน หรือสินบนต่างๆ ได้โดยง่าย ดังนั้น จึงควรมีมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันการทุจริต อาจจะเป็นการปรับปรุงที่ตัวข้าราชการ ระบบการปฏิบัติงานหรือระบบการตรวจสอบการทำงานในส่วนราชการที่มีความเสี่ยง และความจำเป็นในอันดับแรก ๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ออกมาอย่างชัดเจน เนื่องจากการป้องกันการทุจริตเป็นเรื่องที่ยากในการดำเนินการและยากต่อการเปลี่ยนแปลงให้เห็นผลลัพธ์ออกมาอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาจากกรณีตัวอย่างที่ดีของต่างประเทศ ทั้งเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (สาธารณรัฐประชาชนจีน) และประเทศสิงคโปร์ การป้องกันการทุจริตของเขตปกครองพิเศษฮ่องกง (สาธารณรัฐประชาชนจีน) จะเน้นการปรับปรุงระบบงานภายในหน่วยงานของรัฐมากกว่าที่ตัวข้าราชการ เนื่องจากเห็นว่าการจัดโอกาสการที่ทำให้เกิดการทุจริตจะทำให้เกิดการป้องกันได้มากกว่า และประเทศสิงคโปร์ จะเน้นการตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางแก้ไขการปฏิบัติงานรวมทั้งการจัดการที่ทำให้เกิดความล่าช้า ในการทำงานของข้าราชการ ซึ่งทั้งสองประเทศจะเห็นได้ว่าการที่เปิดโอกาส ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจหรือการผูกขาดอำนาจ ให้น้อยนั้น น่าจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้

ในประเทศไทยภาครัฐได้มีการนำการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการ ให้มีความชัดเจน โปร่งใส ในหน่วยงานต่างๆ เช่นกัน มีการจัดทำโครงการนำร่องโดยเลือกส่วนราชการขึ้นมาเป็นต้นแบบในการดำเนินการปรับปรุงวิธีการทำงาน (Re-engineering) และการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นมาปรับใช้ โดยนำทุกกระบวนการเข้าสู่ระบบที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งโครงการดังกล่าวส่งผลให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถทราบขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานอย่างชัดเจน โดยไม่ต้องมีการให้หรือสินน้ำใจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมของประชาชน

๑. กระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

กระบวนการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตของภาครัฐ สามารถแยกการดำเนินการได้เป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างจิตสำนึกโดยมุ่งพัฒนาให้ข้าราชการทุกระดับ มีคุณธรรมจริยธรรม

๑) วรรณคดีเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ให้ตระหนักและรับรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในหน่วยงานภาครัฐ

๒) ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ และการควบคุมภายใน เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้

๓) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างคุณสุจริต โปร่งใส เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวง หรือดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ

๔) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำโครงการทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล และคัดเลือกหน่วยงานเหล่านั้นเพื่อเป็นตัวอย่าง และเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่น ๆ นำไปศึกษาและประยุกต์ใช้ต่อไป

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการให้บริการประชาชน ของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีพฤติกรรมและการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน

ขั้นตอนที่ ๒ ผนึกกำลังกับหน่วยงานอื่น และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๑) แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตในส่วนราชการ

๒) สร้างให้มีการสอดส่อง และระบบเฝ้าระวังและรับข้อมูลเกี่ยวกับ การทุจริต ประพฤติมิชอบในหน่วยงาน

๓) มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาการบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า

ขั้นตอนที่ ๓ ขับเคลื่อนในการปฏิบัติกับเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ยอมรับ และพร้อมใจในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อขับเคลื่อนคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่หน่วยงานด้วยความภาคภูมิใจ

๑) ให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ไปปฏิบัติให้เกิดผล โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในการอำนวยความสะดวก และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน

๒) ส่งเสริมและผลักดันให้ส่วนราชการสร้างความโปร่งใส โดยการเปิดโอกาส ในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และระเบียบสำนักงาน ปลัดกระทรวง การคลังว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าดู พ.ศ.๒๕๔๒

๓) กำชับให้มีการเผยแพร่เอกสารจัดซื้อจัดจ้างให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ โดยเคร่งครัด

ขั้นตอนที่ ๔ ตรวจสอบและประเมินผล เป็นเครื่องมือเพื่อให้หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริตในส่วนราชการ

๑) จัดให้มีคณะทำงานประเมินผลความคุ้มค่าในการดำเนินโครงการ ภาครัฐที่เบิกจ่าย จากเงินงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและความ คุ้มค่าของโครงการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด

๒) ให้ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน ดำเนินการตรวจสอบการ ปฏิบัติงาน ของส่วนราชการอย่างทั่วถึง และรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการทราบ

๓) มีมาตรการเอาผิดกับผู้ที่กระทำการทุจริตอย่างเอาใจจริงเอาใจ

ขั้นตอนที่ ๕ กระบวนการพัฒนากระบวนการภายในและพัฒนาระบบการบริหารงานของหน่วยงาน ที่เน้นความเสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน เพื่อจำกัดช่องทางสู่การทุจริต อาจปฏิรูปกระบวนการให้เจ้าหน้าที่พบกับประชาชนให้น้อย เพื่อลดการเจรจาต่อรองหรือการรับสินบน โดยอาจจะใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยทำให้ทุกกระบวนการมีหลักฐานขั้นตอนที่ชัดเจน ประกอบกับ หน่วยงานที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตช่วยปรับปรุงข้อกฎหมายที่ง่ายต่อการใช้และการเข้าใจ เพื่อให้ประชาชน สามารถสอบทานได้

๒. แนวทางการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต

การทุจริตในภาคราชการปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งอาจเป็นเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ อาจเกิดจากความเคยชินที่พบเห็นการกระทำนั้น ที่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีหรืออาจเกิดจากการมีทัศนคติค่านิยม ที่เน้นวัตถุมากกว่า การมีจริยธรรม ดังนั้น แนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับทัศนคติและค่านิยม ในความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติราชการ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานราชการจึงควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

๑. ระยะสั้น

๑) ผู้บริหารควรสอดส่องดูแลเรื่องการทุจริตในระบบราชการอย่างใกล้ชิด และต้องเป็น ตัวอย่างที่ดี เช่น ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติราชการและต้องพยายามให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ในระเบียบวินัย อย่างเคร่งครัด หากพบว่ามีทุจริตในหน่วยงานของตน ต้องรีบดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยด่วน

๒) หน่วยงานราชการควรยกย่องเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดที่มีความประพฤติชอบและมี ความซื่อสัตย์สุจริต โดยจัดให้มีคณะกรรมการ ที่ทำหน้าที่ยกย่องผู้ประพฤติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

๓) หน่วยงานราชการประสานงานกับหน่วยงานภายในสังกัดให้จัด กิจกรรมประเภทอบรม ศีลธรรม และจริยธรรม เป็นประจำและต่อเนื่อง

๔) หน่วยงานราชการควรนำมาตรการในการปลูกฝังทัศนคติและอุดมการณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในสังกัดให้มีความซื่อสัตย์สุจริต โดยการรักษาวินัยคุณธรรมและจริยธรรม

๒. ระยะยาว

๑) ภาคราชการควรเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์ สุจริตต่อการปฏิบัติราชการ โดยคำนึงถึงว่าทัศนคติและค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอายุต่างกัน เพศต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติที่ต่างกัน และอายุราชการที่ต่างกันนั้น ย่อมมีทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติราชการ ที่แตกต่างกัน

๒) ควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์งานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมตลอดถึง การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสารมวลชน เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ รัฐบาลต้องตระหนักถึงการ พัฒนา ทางด้านจริยธรรม คุณธรรมของประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับเยาวชน ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มิใช่มุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว

๑.๖ แนวทางการป้องกันการทุจริต ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑ อุบลราชธานี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑ อุบลราชธานี (สศท.๑๑) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานสังกัดส่วนกลางที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาค มีภารกิจประกอบด้วย

๑) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลการเกษตร รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๒) ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานผลการติดตาม และประเมินผลความสำเร็จ และผลกระทบ ของการดำเนินงานตามมาตรการ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

๓) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเศรษฐกิจการเกษตรที่สำคัญในระดับท้องถิ่น

๔) ศึกษา วิเคราะห์ ความเชื่อมโยงและสอดคล้องของแผนพัฒนาการเกษตรในระดับกระทรวง ที่นำไปสู่แผนพัฒนาเกษตรเชิงยุทธศาสตร์ในระดับภูมิภาค รวมทั้งให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานและโครงการแก่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย จะเห็นได้ว่าลักษณะการปฏิบัติงานจะเป็นงานทางด้านวิชาการ ไม่มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ประกอบกับงบประมาณส่วนใหญ่ที่ได้รับจะเป็นงบดำเนินงานและงบรายจ่ายอื่น งบลงทุนจะมีน้อย ดังนั้น โอกาสหรือช่องที่เป็นเหตุให้เกิดการทุจริตจึงมีน้อย

อย่างไรก็ตาม สศท.๑๑ ก็ยังให้ความสำคัญกับเรื่องของการการทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ให้เกิดขึ้น เพื่อทำให้องค์กรเป็นองค์กรที่ปลอดการทุจริต ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ภายใต้แนวคิด “เปิดกว้าง โปร่งใส ชัดเจน และมีส่วนร่วม” จึงได้กำหนดแนวทางการป้องกันการทุจริต ดังนี้

๑) รณรงค์เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักและรับรู้ถึงพฤติกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลใน สศท.๑๑

๒) ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้สามารถ ปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและการควบคุมภายใน เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต ที่อาจเกิดขึ้นได้

๓) ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสุจริต โปร่งใส เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวง หรือดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการให้บริการประชาชน ของ สศท.๑๑ ให้มีพฤติกรรม และการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน

๕) สร้างให้มีการสอดส่อง และระบบเฝ้าระวังและรับข้อมูลเกี่ยวกับ การทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน

๖) มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนา การบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า เช่น เปิดช่องทางการร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ สศท.๑๑ กล้องรับเรื่องร้องเรียน และมีการสรุปข้อร้องเรียนเสนอผู้อำนวยการทุกเดือน

๗) ส่งเสริมและผลักดัน เรื่อง การสร้างความโปร่งใส โดยการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวดารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าดู พ.ศ.๒๕๔๒

๘) ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจสอบทั้งในและนอกหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ สศท. ๑๑ พร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ

๙) มีมาตรการเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตอย่างเอาจริงเอาจัง โดยการตั้งคณะกรรมการ สืบข้อเท็จจริง เพื่อหาข้อเท็จจริง และรายงานผู้บังคับบัญชาต่อไป

๑๐) กำชับให้มีการเผยแพร่เอกสารจัดซื้อจัดจ้างให้สาธารณชนได้รับทราบ อย่างทั่วถึง และปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเคร่งครัด

ส่วนที่ ๒

แผนการป้องกันการทุจริต

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผน

- ๑) เพื่อยกระดับในการปฏิบัติราชการที่ยึดมั่น คุณธรรม จริยธรรม โปร่งใส และเป็นธรรมภายในองค์กร
- ๒) เพื่อพัฒนาระบบ กลไก มาตรการ รวมถึงเครือข่ายในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑

๒.๒ เป้าหมาย

- ๑) เครื่องมือ/ มาตรการการปฏิบัติงานที่สามารถป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑
- ๒) โครงการ/กิจกรรม/มาตรการที่สนับสนุนให้สาธารณะและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑๑

๒.๓ กลยุทธ์การป้องกันการทุจริต

กลยุทธ์	แนวทางตามกลยุทธ์
๑. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ ภายในองค์กรและสร้างความเป็นเลิศในการบริการ ด้านข้อมูลทางเศรษฐกิจการเกษตร	๑.๑ รณรงค์เผยแพร่ /ประชาสัมพันธ์ให้ตระหนักและรับรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลใน สศท.๑๑
	๑.๒ ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ให้ สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบ ของทางราชการ และการควบคุมภายใน เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต ที่อาจเกิดขึ้นได้
	๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงการให้บริการประชาชนของ สศท.๑๑ ให้มีพฤติกรรมและการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน
	๑.๔ มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า เช่น เปิดช่องทางการร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ สศท.๑๑ กล่องรับเรื่องร้องเรียน และมีการสรุปข้อร้องเรียนเสนอ ผอ. ทุกเดือน
	๑.๕ ส่งเสริมและผลักดัน เรื่อง การสร้างความโปร่งใส โดยการ เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวดารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชน เข้าดู พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓ กลยุทธ์การป้องกันการทุจริต (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางตามกลยุทธ์
๒. การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสุจริต โปร่งใส เป็นธรรม ภายในองค์กร และประจักษ์ต่อสาธารณชน	๒.๑ ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสุจริต โปร่งใส เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวง หรือดำเนินกิจกรรมอื่นๆ
	๒.๒ สร้างให้มีการสอดส่อง และระบบเฝ้าระวังและรับข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน
	๒.๓ ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจสอบทั้งในและนอกหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ สศท. ๑๑ พร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ
	๒.๔ มีมาตรการเอาผิดกับผู้ที่กระทำการทุจริตอย่างเอาจริงเอาจัง โดยการตั้งคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริง เพื่อหาข้อเท็จจริง และรายงานผู้บังคับบัญชา
	๒.๕ การเผยแพร่เอกสารจัดซื้อจัดจ้างให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเคร่งครัด

๒.๔ แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ
๑.การส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ ภายในองค์กร และสร้างความ เป็นเลิศใน การบริการ ด้านข้อมูล ทางเศรษฐกิจ การเกษตร	๑.๑ รมรณรงค์เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ให้ตระหนักและรับรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดง ให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลใน สศท.๑๑	-ช่องทางการเผยแพร่วัฒนธรรม องค์กร กระบวนการ และคุณธรรม ข้าราชการให้บุคลากรได้ทราบ	๓ ช่องทาง	กำหนดรูปแบบคุณธรรม - ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่างช่องทาง - คณะทำงาน Working team รวบรวม
	๑.๒ กิจกรรมการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติใน เรื่องต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ ถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการ และการควบคุมภายใน เพื่อเป็นการ ป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้	-ร้อยละบุคลากรในสังกัดเข้า ร่วมกิจกรรม	ร้อยละ ๗๐	-สร้างความรู้แก่บุคลากร จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากร สศท.๑๑ “การตระหนักรู้ด้านไซเบอร์ Cybersecurity”
	๑.๓ กิจกรรมการพัฒนาการให้บริการ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตรแก่ ประชาชนและสามารถตอบสนอง ความ ต้องการของประชาชน	-ระดับความพึงพอใจของ ผู้รับบริการ	ระดับมาก ถึง มากที่สุด	- บุคลากรให้บริการตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ
	๑.๔ มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชน และ ผู้ให้บริการ	จำนวนช่องทางรับข้อร้องเรียน	๔ ช่องทาง	-ผู้ให้บริการมีช่องทางในการติดต่อสารกับ สศท.๑๑ ประชาสัมพันธ์

๒.๔ แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙) (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ
	๑.๕ ส่งเสริมและผลักดัน เรื่อง การสร้างความโปร่งใส โดยการ เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวดารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าดู พ.ศ. ๒๕๔๒	ช่องทางการเผยแพร่	๑ ช่องทาง	- เผยแพร่การใช้จ่ายงบประมาณ
๒.การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสุจริต โปร่งใสเป็นธรรมภายในองค์กร และประจักษ์ต่อสาธารณชน	๒.๑ ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างคความสุจริต โปร่งใส เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวงหรือดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ	จำนวนกิจกรรมในการประกาศเจตจำนงการบริหารงานด้วยคความสุจริต โปร่งใส	๒ กิจกรรม	๑. ประกาศเจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต ๒. การแสดงสัญลักษณ์ต่อต้านการทุจริต - คณะทำงานประชาสัมพันธ์ ถ่ายภาพ - คณะทำงาน Working team รวบรวมเอกสารหลักฐาน
	๒.๒ สร้างให้มีการสอดส่อง และระบบเฝ้าระวังและรับข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน	จำนวนครั้ง	๑ ครั้ง/ปี	การควบคุมคุณภาพ ในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศการเกษตร (QC)
	๒.๓ ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจสอบทั้งในและนอกหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ สศท. ๑๑ พร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ	จำนวนครั้งที่มีการร่วมมือ	๑ ครั้ง/ปี	บุคลากรในสังกัดมีการรายงานผลการตรวจสอบการใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภคของส่วนราชการ

๒.๔ แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙) (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ
	๒.๔ มีมาตรการเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริตอย่างเอาจริงเอาจัง โดยการตั้งคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริง เพื่อหาข้อเท็จจริง และรายงานผู้บังคับบัญชา	จำนวนคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริง	๑ คณะ	หน่วยงานมีคณะกรรมการสืบข้อเท็จจริงของสำนักงานและกำหนดมาตรการเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริต
	๒.๕ การเผยแพร่เอกสารจัดซื้อจัดจ้างให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง และปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเคร่งครัด	จำนวนครั้งในการเผยแพร่	๑ ครั้ง	เผยแพร่กิจกรรมจัดซื้อจัดจ้าง

ส่วนที่ ๓

การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล

๓.๑ การขับเคลื่อน

๑) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามนโยบายหลักของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรกำหนดไว้ สศท.๑๑ ควรมีการสื่อสารให้บุคลากรทุกคนในสังกัดได้รับทราบและมีความเข้าใจเกี่ยวกับแผนงานโครงการดังกล่าว

๒) ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินงานโดยสุจริตและสามารถรายงานข้อขัดข้องหรือสงสัยในหลักฐานต่าง ๆ ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงได้

๓) กำหนดให้มีการติดตามความก้าวหน้าทุก ๖ เดือน และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานพร้อมสรุปปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นทุก ๑ ปี และมีการทบทวนแผนการปฏิบัติงานทุก ๑ ปี เพื่อให้แผนการปฏิบัติงานเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันขององค์กร

๓.๒ รายงานผลการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ	หลักฐาน
๑.การส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และ กฎระเบียบ ภายในองค์กร และสร้างความ เป็นเลิศใน การบริการ ด้านข้อมูล ทางเศรษฐกิจ การเกษตร	๑.๑ รณรงค์เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ให้ตระหนักและรับรู้ถึงพฤติกรรมที่แสดง ให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลใน สศท.๑๑	- ช่องทางการเผยแพร่ วัฒนธรรมองค์กร กระทรวง และคุณธรรมข้าราชการ ให้บุคลากรได้ทราบ	๓ ช่องทาง	กำหนดรูปแบบคุณธรรม - ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่าง ช่องทาง - คณะทำงาน Working team รวบรวม	
	๑.๒ กิจกรรมการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และกฎระเบียบ วิธีปฏิบัติใน เรื่องต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ ถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการ และการควบคุมภายใน เพื่อเป็นการ ป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นได้	- ร้อยละบุคลากรในสังกัด เข้าร่วมกิจกรรม	ร้อยละ ๗๐	- สร้างความรู้แก่บุคลากร จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่บุคลากร สศท.๑๑ “การตระหนักรู้ ด้านไซเบอร์ Cybersecurity”	ร้อยละ บุคลากร ที่เข้าร่วม
	๑.๓ กิจกรรมการพัฒนาระบบการให้บริการ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจการเกษตรแก่ ประชาชนและสามารถตอบสนอง ความต้องการของประชาชน	- ระดับความพึงพอใจของ ผู้รับบริการ	ระดับมาก ถึง มากที่สุด	- บุคลากรให้บริการตรงตาม ความต้องการของผู้ใช้บริการ	
	๑.๔ มีช่องทางรับข้อร้องเรียน ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากประชาชน และ ผู้ให้บริการ	- จำนวนช่องทางรับ ข้อร้องเรียน	๔ ช่องทาง	- ผู้ใช้บริการมีช่องทางในการ ติดต่อสื่อสารกับ สศท.๑๑ ประชาสัมพันธ์	

๓.๒ รายงานผลการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙) (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ	หลักฐาน
	๑.๕ ส่งเสริมและผลักดัน เรื่อง การสร้างความโปร่งใส โดยการ เปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามพระราชบัญญัติข้อมูล ข่าวดสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ และระเบียบสำนักงานปลัดกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชน เข้าดู พ.ศ. ๒๕๔๒	ช่องทางการเผยแพร่	๑ ช่องทาง	- เผยแพร่การใช้จ่ายงบประมาณ	
๒.การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสุจริต โปร่งใสเป็นธรรมภายในองค์กร และประจักษ์ต่อสาธารณชน	๒.๑ ร่วมกิจกรรมเพื่อสร้างความสุจริต โปร่งใส เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในหลวงหรือดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ	จำนวนกิจกรรมในการประกาศเจตจำนงการบริหารงานด้วยความสุจริต โปร่งใส	๒ กิจกรรม	๑. ประกาศเจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต ๒. การแสดงสัญลักษณ์ต่อต้านการทุจริต - คณะทำงานประชาสัมพันธ์ถ่ายภาพ - คณะทำงาน Working team รวบรวมเอกสารหลักฐาน	
	๒.๒ สร้างให้มีการสอดส่อง และระบบเฝ้าระวังและรับข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน	จำนวนครั้ง	๑ ครั้ง/ปี	การควบคุมคุณภาพ ในการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การเกษตร (QC)	

๓.๒ รายงานผลการติดตามการปฏิบัติงานตามแผนป้องกันการทุจริต (๒๕๖๙) (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กิจกรรม/ผู้รับผิดชอบ	หลักฐาน
	๒.๓ ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจสอบทั้งในและนอกหน่วยงานดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ สศท. ๑๑ พร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้ผู้บริหารระดับสูงทราบ	จำนวนครั้งที่มีการร่วมมือ	๑ ครั้ง/ปี	บุคลากรในสังกัดมีการรายงานผลการตรวจสอบการใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภคของส่วนราชการ	